

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Controversiarum Inter Principes Cathedras Divi Thomæ
Doctoris Angelici, Et Scoti Doctoris Svbtilis**

Stümmel, Friedrich

Coloniæ Agrippinæ, 1680

Symbolum Nicœnum omnium primum celebratum sub S. Sylvestro
Pontifice. Symbolum & Confessio fidei Nicœnæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84332)

„authorem deprædicant Franciscani; quotidiana-
„nis calumniis expetunt, quem hi perpetuis lau-
„dibus prosequuntur; & obsecrare conantur Vi-
„rum, cujus doctrinâ universus Ordo clarescit.
„Aliorum facta brevius ego licet perstringam, li-
„cet indulgentius calumniatoribus oblitam:
„pro Scoto tamen virilius pugnandum, acrius
„decertandum, nervosius scribendum ducō; in
„cujus nomine periclitatur Religio, hoc uno
„gloriatur Magistro; hujus indefessè sectandam
„sibi proposuit disciplinam: quid fiat, si hæc eli-
„minetur? Si ille non audiat gloriose? Perit cum
„filio parentis honos, & cum matris gloria im-
„menis prolis honorificentia. Non licet cōmu-
„nis Magistri, & totius Ordinis famam contē-
„nere. Ille confodalis doctrinam tradidit; illi
„per Orbis plenitudinem diffundunt; si calum-
„niis denigratam, si detractionibus obscuram,

„quid superest, nisi ut pusilli scandalizentur? A-
„stimationem hominum non solam impudenter, ve-
„rum, & crudeliter in hac re contemneremus, cum a-
„nimas occideremus, quæ ex bono animo, ex bona opi-
„nione Magistrorum pendunt. Nobis itaq; necessaria
„est vita nostra, aliis fama nostra. Aequum igitur est
„illas in primis propulsari calumnias, quibus de
„falsitatis & hæreseos suspitione Scoti doctrinam
„criminantur, eaque lædi sanctissimam Trinita-
„tem, illius altitudinem evacuari, imò mysterium
„illud in creaturas invehiri, solvi simplicitate Dei,
„& similia convitiōum monstra, quibus fugan-
„dis præmittimus huic operi Concilia Oecum-
„enica & Provincialia, quæ de divina simpli-
„citate, & sanctissimâ Trinitate, quid rectâ fide
„tenendum sit, tractant, scholæque nostræ do-
„ctrinam ab adversariorum notis emaculant, &
„scotomachos confutant.

Aug. l. de
bono vi-
dutaris,
& hab.
dist. 3. c.
Non sunt
audiendi.

APPARATVS CONCILIORUM

IN HVNC TOMVM.

Quibus contra errores & hostes sanctissimæ Trinitatis, quid de
hoc Mysterio & simplicitate divina fide tenendum
decernitur.

I. NE hæretici ad Atheismum transire videren-
tur, nullis eorum arietavit contra personâ
Patris, proinde nulla de hoc conveniunt Con-
cilia, inter quæ primum de Divinitate Filii exti-
sit sub Beatissimo Sylvestro Apostolice Sedis
Antistite, Constantino Augusto Imperatore,
consulatu Paulini & Juliani, ab Alexandri Ma-
cedonis regno sexcentesimo trigesimo sexto, vi-
cesimo verò Imperii Constantini, mensē Julii
die 19. in Nicæa Bithyniæ Metropoli. fuit autē
Synodus 318. Patrum, quam nonnulli piē no-
tant mysticum esse & præfiguratum in exercitu
Abrahæ, qui constabat 318. militibus. Hæc pri-
ma Synodus hæreticorum machinas hominū
oppositione, ac imprimis confodit impietatem
Arii, quem prius de Ecclesia, & à fidelium cō-
munionē eiecerat B. Petrus, Martyr, Episcopus
Alexandriæ, sed successor Achilles, antea depre-
cator pro Ario, non obstante, quod Episcopus
S. Martyr Petrus illi dixerat, noctu apparuisse
sibi Jesum veste discissâ, causamque rei scisci-
tanti dixisse, *Arius vestem meam, quæ est Ecclesia,
dilaceravit, denud illud receperat; contra hunc
itaque Arium & Arianitas, aliosque illius tem-
poris hæreticos, Synodus Nicæa annis tribus
& paulò longius est acta.*

Perunt
in eo 318.
Patres.

Symbolum Nicænum.

CREDIMUS in unum Deum, Patrem omni-
potentem, omnium visibilium & invisibilium fa-
ctorem. Et in unum Dominum nostrum Jesum Chri-
stum, Filium Dei de Patre natum, unigenitum, id
est, de substantia Patris, Deum ex Deo, lumen ex
lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non fa-
ctum secundum R. P. Stumel.

Confessio
Nicæna
fidelis.

ctum, & μὴ ὅτι τὸν Patri, hoc est, ejusdem cum patre sub-
stantia, per quem omnia facta sunt, quæ in cælis, &
quæ in terra: qui propter nos & propter nostram sa-
lutem descendit, & incarnatus est, homo factus, pas-
sus est, & resurrexit tertiâ die, & ascendit in cælos,
inde venturus judicare vivos & mortuos. Et in Spi-
ritum sanctum. Eos autem qui dicunt: Erat ali-
quando quando non erat, & antequam nasceretur,
non erat: & quia ex non extantibus factus est, aut
ex alia substantia, dicunt esse τὸ πρῶτον, aut converti-
bilem, vel mutabilem Filium Dei, anathematizat
Catholica & Apostolica Ecclesia.

Hujus porro definitionis sic complexæ cau-
sa fuit, quod (ut inquit S. Athan. Epist. ad Afros:
paulò ante medium, & refertur in Tom. Concil.
in Concilio Nicæno l. 2. de iis quæ acta sunt in
Concilio ante decretorum constitutionem) cum
Synodus in hoc esset, ut impias voces ab
Arianis inventas è medio tolleret, scilicet Filium
Dei non esse mutabilem, nec facturam & crea-
turam esse ex non entibus, sed ex Deo esse fi-
lium, & natura unigenitum verbum & sapien-
tiam esse Patris, & verum Deum esse, ut Joan-
nes dixit, & splendorem Patris & figuram sub-
stantiæ, ut Paulus scripsit. Hic Eusebiani pravas
suas opiniones sequentes inter sese mullitare:
imus quoque & nos, inquentes, in vestram
sententiam: nimirum volebant illud, ex Deo ef-
se, commune esse, & ad homines quoque perti-
nere, neque quidquam Christum à nobis eo
nomine deferre. Et paulò post, Episcopi astutia
eorum ac perditio impietatis & fraudulentio co-
natus exploratè cognito, planius & clarius co-
acti sunt exponere illud, ex Deo esse, & scribere,
Filium ex substantia Dei esse, ex Deo esse, &
commune & æquè ad filium & creaturas per-
tine-
A 2

Vasfrities
Arianorum
detestata.

tinere existimaretur. Rursus cum pauci qui Arianiani putabantur, rogarentur ab Episcopis utrum dicerent: filium non creaturam esse, sed virtutem, sapientiamque; solam patris & æternam, atque adeo cumulatè perfectam patris imaginem & Deum verum: manifestè cernebantur Eusebiani nutu sibi invicem significasse, hæc etiam in nos cadere. Etenim nos imago & gloria Dei dicimur. Et de nobis dictum esse: semper, & nos qui vivimus, & multæ virtutes sunt. Quin etiã illud: Exiit omnis virtus Dei ex terra Ægypti: Itemque, Bruchus & locusta dicitur potentia magna. Alio quoque in loco, Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster Deus Jacob. Quin etiam nos propriè ex Deo esse; non possumus, inquit, simpliciter dicere: sed quòd fratres etiam vocavit. Quòd si filium verum Deum dicant, illud nos minime conturbat. Nam qui verè factus sit, verus est. Atque ista quidem est depravata Arianorum sententia. Verum Episcopi cum eorum fraudes perspectas haberent, has voces: splendor, fons, fluvius, forma essentialis, & in lumine tuo videbimus lumen, & ego & Pater unum sumus, ex scripturis colligere: atque de reliquo scribere apertius & brevius, filium patri consubstantialem esse. Nam voces

supraposita hanc eandem habent vim. Quod autem obstreperunt has voces in scriptis non reperiri, frustra sanè ac temerè obstreperunt. Nam illi ipsi ex vocibus non scriptis, nimirum filii ex nihilo creatum, & tempus fuisse quando non erat, ad suum errorem confirmandum, adierunt. Quapropter ex non scriptis vocibus, pietatem excogitatis, condemnati sunt. Ipsi enim voces sui erroris ex stercore eruèntes, ut verè terribiles decebat, locuti sunt. Episcopi autem non suo prope ingenio verba excogitantes, sed à Patribus petentes testimonia, sic scripserunt. Nam erant Episcopi veteres ante annos fere centum & triginta, tum qui Romæ Pontificatum gesserunt, tum in nostra civitate, qui criminabantur eos, à quibus filius factus dicebatur, & non consubstantialis patri. Quod quidem intellexerat Eusebius Episcopus Cæsareæ, qui quanquam ante deflexerat ad hæresin Arianam, postea tamen Concilio Nicæno subscripsit: atque adeo suæ Ecclesiæ per literas confirmavit, se plane animadvertisse, hoc verbum homouision, id est, consubstantialis, à veteribus Episcopis, & scriptoribus, iisque disertis, & illustribus in divinitate patris & filii explicanda usurparum esse.

CONCILIVM ALEXANDRINVM.

Frassen.

HOc Concilium Nicæno antiquius esse, falsò refert noster Frassen, *Tom. 1. de Deo, Tractat. 3. in Appendice Conciliorum p. 485. in fine.* tum quia Nicænum sub Sylvestro, Alexandrinum sub Liberio, qui sedit post Marcum & Julium tertius à Sylvestro; cum etiam, quia teste Rufino *l. 1. h. st. c. 29. apud Vasquez l. p. d. 124. c. 1. n. 1.* in hoc Concilio suborta fuit eadem contentio de voce *ὁμοούσιος* & *ὁμοιούσιος* qualis fuerat ante in Nicæno. Supponitur itaque hoc tempore posterius esse: cui non obstat, quod in Nicæno (ut habet Frassen *loc. cit. ex Epistola Julij ad Athanasium*) Acta Concilii Alexandrini in Nicæno producta sint; nam illa duo Concilia fuerunt sibi valde vicina, potuerunt itaque ambo idem producere: deinde Julius, cujus Epistolam citat, immediatè sedit ante Liberium, sub quo Alexandrina Synodus extitit celebrata, postquam è vivis decesserat Julius, qui ergo hujus Alexandrini memoriam habuisset? denique Frassen quomodo sibi nexus est, qui loco citato ex sancto Basilio refert, *Nicænam Synodum fomitem liti in Concilio Alexandrino suborta, subministrasse, ergo necessariò præcessit Nicæna Synodus Alexandrinæ.*

Preposita
ratiocinatio
gentia Ec-
clesia
Græca
cum La-
tina.

Gravis ergo propter alium & alium usum hujus vocis *ὁμοούσιος* (ut refertur *Tom. 1. CC. in notis ante Epistolam Synodalem Concilii Alexandrini*) & periculosa Controversia de nominandis contra Sabellium in Sacrosancta Trinitate suppositis, inter Græcos & Latinos exorta, feliciter admodum sopita fuit, hoc modo: Græci, qui tres hypostasies dicebant, teste Gregorio Nazian. *Orat. de laudib. D. Athanasii*, videbantur latinis tres *ὁμοούσιος*, siue essentias cum Ario dicere,

ed quòd tota Græcorum prophanorum schola (ut S. Hieron. *epist. 57. affirmat*) discrimen inter hypostasim & Usiam ignorabat. Latini verò, qui rejecto nomine Hypostasis, personas dicebant, Græcis videbantur distinctione non replem, sed tantum ratione muneris siue officii inter Patrem, Filium & Spiritum sanctum agnoscere: ed quòd personæ vocabulum ad auctoritatem officii significandam accommodari solet, Ob quam verborum contentionem, ed inquit, Gregor. Nazian. *Orat. de laudib. Athanasii* *sub finem*, res adducta est, ut periculum esset, ne res orbis terrarum fines (id est, Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ) una cum syllabis à se invicè distraherentur, & abrumperentur; Effecit itaque Athanasius, teste Greg. *præd. loco*, ut deposita eadem controversia nominum, Græci Personæ vocabulum pro hypostasi usurparent: & vicissim Latini hypostasim pro persona dicerent. Et quamquam S. Augustino *de Trinit. l. 5. c. 8. & 9.* Latinisque posteris hæc conciliatio deinceps displicuisse videatur, tamen S. Hier. *ep. 57. apud Damasum*, impetravit, ut hujus de nomine duntaxat controversiæ conciliatio admitteretur. Deinceps verò apud posteros communi usui in Ecclesiâ receptum fuit, ut quanquam olim pro essentia & substantia vox hypostasis usurpata fuerit, nunc idem in divinis & creaturis rationabilibus significet græcè hypostasis, quod latinè persona. Ita S. Thom. *l. p. q. 29. a. 2. ibid. Valent. &c.*

seriem & acta hujus Concilii non invenio in Tomis Conciliorum, cum nec extrent in Tomo editionis Venetæ, neque in Tomo editionis Coloniensis, esto hujus editionis Tomi CC. hinc, postea.